

ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ТЕЛЕФОНІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗА КОРДОНОМ

У статті розглядається зарубіжний досвід використання мобільних телефонів у процесі вивчення іноземної мови, що ґрунтується на основних характеристиках останніх та їхнього величезного потенціалу як засобу навчання. Мобільні телефони застосовуються для навчання граматичних структур при обміні учнями електронними повідомленнями, пошуку інформації у всесвітній мережі Інтернет, надсилання учням повідомлень з інформацією щодо нового матеріалу, вивченого на занятті, чи стосовно телевізійних програм для обов'язкового перегляду учнями з навчальною метою тощо. Основну увагу автор зосереджує на використанні мобільних телефонів для збільшення словникового запасу учнів у процесі вивчення іноземної мови, акцентує на можливості застосування цієї практики в Україні.

Ключові слова: інноваційні інформаційно-комунікативні технології, мобільні технології, процес вивчення іноземної мови, словниковий запас учнів.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень та публікацій з проблеми.

Без сумніву, присутність мобільних технологій стає усе більш відчутною у галузі освіти, про що можна судити з численних публікацій останніх років у вітчизняній та закордонній методичній літературі. Глобально ця проблема розглядається у роботах В.Ю. Бикова, Р.С. Гуревича, М.Ю. Кадемїї, В.Г. Кременя, Н.Г. Ничкало, С.О. Сисоевої, В.А. Травнева, М. Аллі, А. Кукульської-Галм, Дж. Трекслера та інших. Окремі її аспекти досліджуються М.І. Жолдаком, В.В. Корольським, Т.Г. Крамаренком (використання інноваційних інформаційно-комунікативних технологій навчання математики) [1; 3], М.М. Козярем (використання мобільних телекомунікаційних пристроїв у підготовці фахівців цивільного захисту) тощо [2]. Оскільки сучасний фахівець не мислиться без знання іноземної мови, її поглиблене вивчення стало одним з найважливіших завдань системи підготовки спеціаліста розвинутих країн. У наш час не можливо досягнути належних успіхів без використання мобільних технологій у цьому процесі. За кордоном вони завойовують більш впевнені позиції в навчанні іноземних мов, тоді як в Україні ця тема недостатньо досліджена, а тому становить значний науковий інтерес для нас. *Мета та завдання статті:* проаналізувати зарубіжний досвід використання мобільних телефонів при вивченні іноземної мови з подальшим упровадженням його в систему підготовки майбутнього фахівця у нашій країні.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні існує кілька видів мобільних технологій, а саме: бездротові ноутбуки, портативні MP3 плеєри, персональні цифрові помічники (PDA), електронні словники, а також мобільні телефони – технологія, яка притягує особливу увагу вчених і практиків у галузі освіти. Однією з причин зростання популярності мобільних телефонів є бездротова інфільтрація ринку, особливо у Японії та США. Іншою важливою причиною є той факт, що при використанні мобільних телефонів не виникає потреби у створенні нового навчального приміщення, придбанні нового обладнання чи призначенні окремого вчителя для забезпечення впровадження компонента мобільного навчання у навчальний процес. Крім цього, мобільні телефони є значно дешевші, якщо порівняти їхню вартість з вартістю ноутбуків, та мають ті ж функції, що і ПК (наприклад: інтернетівські браузері). Більшість сучасних мобільних телефонів мають або електронну пошту, або послугу коротких повідомлень (Short Message Service (SMS)), а це означає, що вчителів і учнів можливо обмінюватися інформацією. Мобільні телефони, що під'єднані до Інтернету, дозволяють учням негайно

з'єднатися зі сервером й обновити інформацію чи отримати нову, а вчителям – мати доступ до блогів учнів. Відповідно їхні можливості у галузі навчання є надзвичайно великими.

Коло досліджень щодо використання мобільних телефонів у навчанні іноземних мов постійно розширюється. Так, наприклад, П. Кернан і К. Айзава описують використання мобільних телефонів для обміну учнями електронними повідомленнями з метою навчання певних структур [7]; тоді як Р. П. Тейлор і С. Гіцакі вимагають від своїх учнів використання функцій браузера мобільних телефонів для пошуку у всесвітній мережі Інтернет [13]; М. Леві та С. Кеннеді рекомендують надсилати учням повідомлення з інформацією щодо нового матеріалу, вивченого на занятті, або деталі стосовно телевізійних програм для обов'язкового перегляду учнями з навчальною метою тощо. Кожне з названих досліджень побудоване на використанні тої чи іншої характеристики мобільного телефону та ілюструє величезний потенціал останнього як засобу навчання [6].

Останнім часом усе частіше з'являються дослідження, в яких розглядається питання використання мобільних телефонів для збільшення словникового запасу учнів у процесі вивчення іноземної мови, при цьому наголошується на різних аспектах проблеми. Наприклад, С. Браун і Б. Куліган дають ретельний огляд середовища, у якому учні створюють словникові флеш-картки на комп'ютері, а потім використовують їх на своїх мобільних телефонах у процесі навчання. Ці автори вказують на переваги такого вивчення лексики, оскільки вона доступна у будь-який час та у будь-якому місці [4]. Інший приклад використання мобільних телефонів описують П. Торнтон і С. Гаузер: учням пропонується завантажити відео уроки на тему англійських ідіом, вивчити їх, а згодом, під час заняття у класі, виконати вправи, у яких ці ідіоми використовуються. Такі матеріали надзвичайно позитивно сприймаються учнями, їх вважають не лише корисними, а й цікавими [14].

Питання використання мобільних телефонів досліджували Н.С. Чен, С.В. Гсіег, А. Кіншук [5]. Вони запропонували своїм учням засобами СМС-повідомлення флеш-картки для вивчення лексики чотирьох видів: лише англійське слово, англійське слово з письмовою анотацією, англійське слово з картинкою, та англійське слово з письмовою анотацією і картинкою. Ці флеш-картки переглядалися спочатку у класі, а потім учням надавали 50 хвилин, протягом яких вони повинні були вивчити 24 слова. Під час тесту, що проводився відразу після опрацювання, виявилось, що картинка особливо суттєво допомогла тим учням, у кого краща зорова пам'ять.

Проблему використання мобільних телефонів поза межами класної кімнати для надсилання повідомлень учням досліджували також П. Торнтон, С. Гаузер, М. Леві, С. Кеннеді [14; 6]. Усі вони вважають, що вчителі повинні контролювати частотність та час надсилання повідомлення учням. П. Торнтон і С. Гаузер надсилали електронною поштою на мобільні телефони учнів міні-уроки з метою засвоєння лексики тричі на день, використовуючи при цьому нові слова у різних контекстах, щоб учні могли зрозуміти їхнє значення. Так само учні М. Леві та С. Кеннеді приблизно 9-10 разів на тиждень отримували повідомлення, у яких відомі слова вживалися у нових контекстах, а нові слова – у відомих контекстах. Подальший аналіз показав, що ці повідомлення справді допомагали учням засвоїти нові слова, хоча окремі учні зазначали, що повідомлення надходили занадто часто. Для визначення ефективності такої діяльності П. Торнтон і С. Гаузер порівняли результати вивчення нової лексики учнями, що отримували нові слова у друкованому вигляді, і тими, які отримували повідомлення на свої мобільні телефони. Останні мали значно кращі результати під час поточного тестування.

Використовувати мобільні телефони поза межами класу можливо також для виконання вправ, що базуються на прослуханому у класі аудіоматеріалі. Як зазначає у своїх роботах Дж. Стоквел, для використання мобільних телефонів доцільно розробити програмне забезпечення за зразком програми VocabTutor, розробленої у PHP та MySQL, адаптованої для Moodle [11; 12]. Така програма дозволяє виконувати різні види вправ з опрацювання активної лексики на мобільному телефоні так само, як і на комп'ютері, а саме: вставити відповід-

не до контексту слово в англійське речення, замінити слово рідною мовою відповідним англійським еквівалентом, знайти одне слово для розширеного визначення англійською, написати це слово правильно, вписати слово англійською в англійське речення. При цьому вправи на написання слів англійською побудовані так, що вписувати можна лише одне слово, як цього вимагає спрощене активне вікно на мобільному телефоні. Як приклад, наведемо вправи, що розроблені нами для спецкурсу з англійської мови для учнів сфери послуг (тема "Hotel") і можуть виконуватися учнями як на комп'ютері, так і на мобільному телефоні:

1. Choose the appropriate word for an English sentence:

There is a shortage of _____ in our city.

1. place
2. space
3. accommodation
4. technologies

2. Choose the appropriate English word for a Ukrainian meaning:

притулок, пристанище

1. motion
2. generator
3. space
4. accommodation

3. Choose the appropriate English word for an English definition:

A room or a building to stay in, work in, or to live in

1. flood
2. accommodation
3. emission
4. disorder

4. Write a word in English for an English definition:

A room or a building to stay in, work in, or to live in: _____

5. Write the appropriate English word for an English sentence:

There is a shortage of _____ in our city.

Для заохочення учнів найвищим балом можна оцінювати правильну відповідь на перше питання з першої спроби (наприклад, за неї учень отримує 6 балів). У випадку, коли перша спроба неправильна, то від максимальної кількості балів за дане питання (наприклад, 3) один бал віднімається. У подальшому до кількості балів, набраних за перше питання, додається або віднімається один бал відповідно за правильну чи неправильну відповідь. При набранні учнем 8 і більше балів завдання зараховується. Таке оцінювання, як видно з прикладу, вважається справедливим, оскільки навіть набравши максимальну кількість балів з першої спроби, учень повинен відповісти правильно ще, бодай, на два інших питання, або ж, отримавши мінімальну кількість балів за перше питання, для зарахування мусить відповісти правильно на усі інші питання. Зарахування завдання, таким чином, не буде випадковим. Кожна нова тема вклучає стільки завдань, скільки нових слів повинен засвоїти учень. Розробляються вони на основі базового підручника і тісно пов'язані з навчальною діяльністю на занятті під час аудіювання, опрацювання тематичного тексту, завдань з усного мовлення, виконання граматичних вправ тощо. При цьому учні можуть опрацювати аудіо чи відео завдання через систему Moodle, або завантажувати версію MP3 і пересилати її на свій мобільний телефон чи MP3 плеєр. Завдання з опрацювання лексики за допомогою мобільного телефону сприяють її кращому засвоєнню, допомагають у навчальній діяльності у класі та поза його межами.

Використання мобільних телефонів у навчанні іноземної мови знаходиться на етапі поступового виходу з навчального середовища та входження в реальний світ. З'явилася можливість за допомогою мобільних телефонів створити багатше навчальне середовище для учнів. Очевидно, потрібно буде перебороти опір неприйняття новітніх технологій, проте рано чи пізно це відбудеться і доказом є неприйняття комп'ютера у недалекому минулому. Пере-

ваги використання мобільних телефонів для описаної вище навчальної діяльності очевидні: вони ще більше розв'язують руки учням у плані місця і часу виконання їхніх завдань з мови порівняно з персональними комп'ютерами [9; 10].

Однак використання мобільних телефонів має також і негативні сторони, а саме: доступ до Інтернету за допомогою мобільного зв'язку дорожчий, ніж через ПК, розмір екрана, клавіатура, умови навчання тощо. Так, М. Кул у роботі, присвяченій моделі FRAME (Framework for the Rational Analysis of Mobile Education - Рамка для Раціонального Аналізу Мобільного Навчання) вважає, що мобільне навчання можливе, коли пересікаються соціальні аспекти, учень і телефон [8]. У цьому випадку телефон працює, як посередник між учнем та його діяльністю. Автор зазначає, що до уваги слід брати такі технічні характеристики телефону, як його розмір і вага, клавіатура й екран, аудіо функції, об'єм пам'яті, пошукові потужності, швидкість процесора, частота збоїв у роботі. Звичайно, не можна, також, нехтувати навиками учня щодо користування телефоном з ціллю навчання, його готовність до навчання за допомогою цього пристрою і пам'ятати про психологічні бар'єри як першочергові: якщо учні не відчують, що мобільне середовище сприяє навчанню, то це суттєво вплине на факт його використання. Сприйняття мобільного телефону як навчального засобу – це проблема, яку потрібно здолати ще до застосування його у навчальному процесі.

Висновок. Мобільні телефони у ролі навчального технічного засобу сьогодні ще не такі поширені, як, наприклад, комп'ютери, проте і до останніх ставилися колись упереджено, надаючи перевагу традиційним формам навчання, а сьогодні ними користуються учні різного віку. Наше завдання – заохочувати учнів використовувати мобільні телефони з навчальною метою, адаптувавши навчальні матеріали до наявних у користуванні учнів засобів мобільного спілкування, оскільки мобільні телефони є надзвичайно перспективні в умовах України з огляду на значно нижчу вартість та можливість, що дорівнюють можливостям ПК.

Список літератури:

1. **Жалдак М.І.** Педагогічний потенціал комп'ютерно-орієнтованих систем навчання математики / М. І. Жалдак // Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання : зб. наук. праць. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова. – Вип. 7. – С. 3-16.
2. **Козяр М.** Використання мобільних телекомунікаційних пристроїв у підготовці фахівців цивільного захисту / М. Козяр, А. Кузик // Професійна освіта : педагогіка і психологія. – 2007. – Вип. 9. – С. 290-297.
3. **Корольський В.В.** Інноваційні інформаційно-комунікативні технології навчання математики : навчальний посібник / В.В. Корольський, Т.Г. Крамаренко, С.О. Семеріков, С.В. Шокалюк ; [за ред. акад. М.І. Жолдака]. – Кривий Ріг : Книжкове видавництво Киреевського, 2009. – 324 с.
4. **Brown C.** Combining technology and IRT testing to build student knowledge of high frequency vocabulary / C. Brown, B. Culligan // The JALT CALL Journal. – 2008. – V. 4. – № 2. – P. 3-16.
5. **Chen N.-S.** Effects of short-term memory and content representation type on mobile language learning / N.-S. Chen, S.-W. Hsieh, A. Kinshuk // Language Learning & Technology. – 2008. – V. 12. – № 3. – P. 93-113 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://llt.msu.edu/vol12num3/chenetal.pdf>. – Назва з екрану.
6. **Levy M.** Learning Italian via mobile SMS / M. Levy, C. Kennedy // Mobile learning : a handbook [for educators and trainers] / [eds A. Kukulska-Hulme, J. Traxler]. – London : Routledge, 2005. – P. 76-83.
7. **Kiernan P.** Cell phones in task based learning. Are cell phones useful language learning tools? / P. Kiernan, K. Aizawa // ReCALL. – 2004. – V. 16. – № 1. – P. 71-84.
8. **Koole M.** A model for framing mobile learning / M. Koole // Mobile learning : Transforming the delivery of education & training / [ed. M. Ally]. – Athabasca : AU Press, 2009. – P. 25-47.

9. **Kukulska-Hulme A.** Mobile usability and user experience / A. Kukulska-Hulme // Mobile learning : a handbook [for educators and trainers] / [eds. A. Kukulska-Hulme J. Traxler]. – London : Routledge, 2005. – P. 45-56.

10. Mobile learning : Transforming the delivery of education & training / [ed. Ally M]. — Athabasca : AU Press, 2009. – 236 p.

11. **Stockwell G.** Investigating learner preparedness for and usage patterns of mobile learning / G. Stockwell // ReCALL. – 2008. – V. 20. – № 3. – P. 253-270.

12. **Stockwell G.** Vocabulary on the move : Investigating an intelligent mobile phone-based vocabulary tutor / G. Stockwell // Computer Assisted Language Learning. – 2007. – V. 20. – № 4. – P. 365-383.

13. **Taylor R. P.** Teaching WELL in a computerless classroom / P. R. Taylor, C. Gitsaki // Computer Assisted Language Learning. — 2003. — V. 16. — № 4. — P. 275—294.

14. **Thornton P.** Using mobile phones in English education in Japan / P. Thornton, C. Houser // Journal of Computer Assisted Learning. – 2005. – V. 21. – № 3. – 217–228.

A.V. Palka

ПРАКТИКА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МОБИЛЬНЫХ ТЕЛЕФОНОВ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ ЗА РУБЕЖОМ

В статье рассматривается зарубежный опыт использования мобильных телефонов в процессе изучения иностранного языка, который базируется на основных характеристиках последних и их огромном потенциале как средства обучения. Мобильные телефоны применяются для изучения, грамматических структур во время обмена учащимися электронными сообщениями, поиска информации во всемирной сети Интернет, отправления учащимся сообщений с информацией о новом материале, который изучался на занятии, о телевизионных программах, обязательных для просмотра учащимися дома с учебной целью, и т.п. Основное внимание автор обращает на использовании мобильных телефонов для увеличения словарного запаса учащихся в процессе изучения иностранного языка, акцентирует на возможности внедрения этой практики в Украине.

Ключевые слова: инновационные информационно-коммуникативные технологии, мобильные технологии, процесс изучения иностранного языка, словарный запас учащихся.

O.V. Palka

PRACTICE OF MOBILE PHONES USING IN THE PROCESS OF FOREIGN LAN- GUAGES TEACHING ABROAD

The article considers foreign experience of the usage of mobile phones in the process of teaching a foreign language that is based on main characteristics of the latter and their huge potential as a learning tool. Mobile phones are used to have learners exchange e-mails with one another in order to teach targeted structures, to perform Internet searches on the required information, to send learners language learning related text notifications through SMS about what they had learnt during the work in class or details of upcoming television programs they wanted the learners to watch. The author pays special attention to the usage of mobile phones to enrich the students' vocabulary in the process of learning a foreign language and stresses the possibility to introduce this practice in Ukraine.

Key words: innovative informative and communicative technologies, mobile technologies, process of learning a foreign language, students' vocabulary.